

Niečo sa musí stať

Keď sa náš hrdina vrátil domov z krčmy a sadol si na posteľ, počúvajúc ženin dych, začul kdesi v najhlbšej hĺbke svojej duše otázku: „Majú ťa v krčme radi?“

A hlas odpovedal: „Hej, radšej ako žena, ktorá tu spí.“

Myšlienka sa stala veselou a v tejto nálade náš hrdina zaspal. Vo sne omladol o tridsať rokov, mal teraz desať rokov, bol šuhajkom a volal sa Janičko. Keď sa prebudil, bol nahnevaný na seba aj na všetkých, s ktorými dnes besedoval. Hovoria stále to isté, tak ako on, ale to nie je najhoršie. Keď sa hovorí stále to isté, vyzeráme stále takí istí, bez ohľadu na skutočné zmeny.

Žena nemôže pochopiť, že do krčmy chodí človek za iným cieľom, než je pitie. A preto ju treba zobudiť a porozprávať sa o tom, nech nie je taká sebavedomá, nech má trocha výčitky svedomia, že kántri manžela a chce ho ukrátiť o zážitky, ktoré jej nie sú dopriate...

„Anička, zobuď sa, nespi, niečo ti musím hneď povedať,“ povedal náš hrdina zreteľným hlasom, ako keby bolo ráno.

Žena vstala a išla k oknu, odhrnula záclonu: pravdaže, nebolo ráno. Zažala svetlo, aby pozrela na hodiny. Ukazovali pol jednej. Bez slova si ľahla, obrátila sa na druhý bok. Muž potľapkal paplón a išiel k svojej posteli, ktorá stála asi meter od ženinej. Vtedy žena vyskočila, schmatla metlu s dlhou rúčkou a buchla muža po hlave. Keď ťahala metlu späť, rozbila luster. Povedala mužovi, že je ožran, a skúsila zapáliť svetlo. Žiarovky blikli a vybili poistky. Zatiaľ čo žena išla na chodbu k poistkám, muž sa hodil

pod posteľ a skryl sa pri samej stene. Povedal si: „Nech ma hľadá.“ Žena opravila poistky, pozametala sklo z lustra... podľa rytmu zametania vybadal náš hrdina, že manželka ho hľadá a je jej čudné, že zmizol. Ale jeho únik bol taký nečakaný, nový! Ako by jej mohlo zísť na um, že pôjde pod posteľ? Keď pozametala, zhasla a opatrne si ľahla. Muž si nahmatol boľavé miesto na čele, tiekla mu krv. Aj na dlážke bola krv. Hoci bol jeho pohyb takmer nečujný, žena ho začula – pravda, nevedela, odkiaľ ten zvuk ide. Opäť zažala svetlo a pristúpila ku skrini. Zamkla skriňu, totiž iba chcela zamknúť, lebo predpokladala, že muž je v skrini a nemôže byť zamknutý... V prvej chvíli sa nevedela zorientovať, na ktorú stranu sa kľúčik otáča. Skriňa sa otvorila, muža nevidno.

„Ja idem spať, nechcem viesť nijaké reči. Kde si?“

Muž mlčal. Ale pomyslel si: „Keď tu vykrvácam, zavrú ju na pätnásť rokov.“ Chvíľu sa mu páčilo, že zomrie a že jeho vrahynia bude potrestaná. Ale ktovie, ako dlho musí človek krváčať, aby zomrel. Možno ho zachránia a zostane mrzákom... Bude treba vyjsť spod posteľe!

„Kde si?“ pýtala sa ešte raz žena zívajúc. Ale odpoveď nedostala. A spod periny povedala: „Sľúbila som ti, že ak prídeš aj dnes opitý, dostaneš metlou...“ V jej hlase bolo cítiť trocha ľútosti. „A ak prídeš aj zajtra opitý, čo je pravdepodobné, tak budeš prekvapený. Ja tu nebudem.“

Mužovi nebolo jasné, ako bude dopredu vedieť, že je opitý. Iste je už nachystaná na odchod. Už sa dohodla so sestrou; tá ju presvedča dvadsať rokov, aby odišla od manžela. Neuvedomujú si, nešťastné ženy, že bez mužov sú celkom nič.

Žena zatíchla, trvalo to asi desať minút. No manželova neprítomnosť ju znervózňovala: vyšla spod periny a začala

ho hľadať po celom byte. Napokon nakukla aj pod posteľ. V prvom okamihu bol jej objav takmer neuveriteľne zaujímavý. Vidiac pod posteľou telo a krv, zhĺkla, sadla si. Povedala rázne: „Vylez von, nerob mučeníka zo seba.“ Muž trucoval, spravil sa, že spí. Po niekoľkých minútach žena dostala nápad. Posteľ sponad muža vzala a preniesla na iné miesto. Hrmot, ktorý tak spôsobila, oprávňoval nášho hrdinu, aby sa urobil, že sa práve zobudil. Siahla mu na rozbité čelo a zaplakala horkými slzami. Umyla mu ranu, aj dlážku umyla, znova preniesla posteľ na miesto, odtiahnuc „raneného“ nabok.

„Bolí ťa to?“ pýtala sa.

„Nie, ale už si dám na seba pozor. Tu predsa nemôžem zostať!“ zvolal náš hrdina.

„Že sa nehanbíš,“ povedala žena, „robím ti slúžku, ty sem prídeš na pár hodín spať. Tu sa musí urobiť rázny koniec. Dnes nemusí žena trpieť pijana do smrti. Môžeš sa liečiť a potom bude všetko iné. Ba je mojou povinnosťou oznámiť, že si alkoholik. Aj som to urobila a predvolajú si ťa.“

„Nie som alkoholik,“ povedal muž vážne, „a do šenku chodím po práci. To mi nikto nemôže zazlievať!“

„Uvidíme. Nie si taký pán, aby s tebou nebolo možné zatočiť,“ ticho povedala žena, „takých majstrov majú dosť.“

„No, neviem, neviem,“ ozval sa ešte naposledy manžel, ale už nemal najmenej vôle na škriepku, bol veľmi unavený. Dotkol sa boľavého miesta na čele, bol spokojný. Spoza kopca, ktorý vidieť len z jeho posteľe, vyšiel mesiac. Muž zakryl okno, lebo sa trochu bál, aby ho mesiac nevytiahol niekam na strechu... Potom zahučal vietor, v dome sa pohli všetky jemné pohyblivé súčiastky visiacich odevov. Zo stola odletela šupka cesnaku a letela vzduchom až na mužovu ruku ako komár. Muž pricapil šupku, nahmatal

ju, zožmolil, spokojný s vraždou komára, spokojný s tichom domácnosti. A zaspal.

O piatej zadrnčal budík a manželia vstávajú. Náš hrdina kráča k umývadlu, oslobodzuje si oči chladnou vodou, zalahodí i mocnému krku, pošúcha ho mokrými rukami, prskne si aj na ostatné telo do pása, poutiera sa, myslí na to, aké je vonku počasie... aha, v noci pršalo. Je koniec októbra, už nebude teplo. Blyslo mu hlavou: „Azda mrzlo?“

Ale to by bolo takmer krásne, to sa nestane. Po určitej námahe sa mu podarilo zistiť výšku teplomerového stĺpca - ukazoval sedem stupňov. Kdeže mráz!

Obliekol sa, pozrel do peňaženky a potichu vypadol z bytu. Trikrát prestúpil, použijúc zľavnený cestovný lístok, až ho doprava dostala na konečnú stanicu k veľkému domu, ktorý opravovali. Náš hrdina prešiel okolo búdky, kde sedel strážca, a zamieril po schodoch priamo pod strechu domu. Krov bol nový. Povalu zaplňali škridlice. Náš hrdina začul hlas:

„Dobré ráno, pán Slovák. Ako ste sa vyspali?“

To bol jeho pomocník Valent Galba. Náš hrdina odpovedal:

„Dobre.“

Pomocník ponúkol majstra bystricou, majster však odmietol fajčiť. Preobliekol sa, prichystal si kladivko a sadol si na lavičku. Takéto chvíle pred začatím práce mával pomocník i majster rád. Myšlienky, ktoré obaja nazhromaždili za predchádzajúci deň a večer, aj nočné nápady a, pravda, aj rozličné zážitky, to teraz zreteľne vystupovalo ako minulosť, lebo nasledujúca šichta dokonale zotrie celých tých voľných šesťnásť hodín. Pomocník Valent Galba bol od majstra starší o sedem rokov, pomaly už myslel na penziu. A práve iba v tejto chvíli mohol

uplatniť svoj vyšší vek a rozprávať ako starší. Keď začnú robiť, je koniec, musí poslúchať – a to nie iba reči vybrané... Povedal:

„Pán Slovák, máte na čele jazvu, čo ste spadli?“

„Nie. Dostal som od ženy metlou.“

Galba sa usmial, lebo majstrovi neveril. Poznal majstrovu ženu, tá by muža nebila, a ešte metlou.

„Ja vám poviem,“ pokračoval Galba, „niekedy vie ženská aj zabiť. A to preto, lebo ženy sa nevedia biť. Čím je niekto väčší bitkár, tým je istejšie, že vás nezabije. Však ste poznali Miša Kimličku zo Stupavy? Ten mal svoj hmat, toho sa všetci báli. Raz chytil nejakú cigánku tam, kde nemal, a jej matka stála vedľa, chytila guľu z biliardu a tresk ho po gebuli. Miško spadol pod stôl a...“

„Koľko dostala?“ pýtal sa náš hrdina.

„Utekla, každý sa jej bál.“

„Ale napokon ju museli chytiť, nie? Galba, ja viem jedno. Moja žena ma nezabije.“

„No, však žandári ju chytili, aj sedela roky-rokúce v base.“

Majster stisol zuby, buchol kladivkom po škridle, povedal:

„Toľko nemohla – za vraždu je pätnásť rokov.“

Galba sa zasmial. Hovorí:

„Za vraždu je najmenej dvadsať...“

Majster pokrývač vykukol zo strechy. Zavolať dolu:

„Pišta, poď sem!“ a obrátiac sa ku Galbovi, podal mu ruku: „No, stavme sa, že viac ako pätnásť rokov nemôže dostať.“

Galba stávkou prijal, bolo mu jedno, či vyhrá, alebo prehrá, lebo peňazí nemal a nikdy by nikomu stávkou nevyplatil. Preto aj povedal:

„O dva litre!“

„Sedí!“

V otvore, ktorým sa vchádza na povalu, sa zjavila chlapčenská tvár. Slovák povedal:

„Pišta tam nie je?“

Chlapec vyšiel na povalu, za ním Pišta. Náš hrdina mu povedal:

„Pišta, ty študuješ na večernej priemyslovke, hej?“

Pišta nehybne hľadel na všetkých, čakajúc nejaký žart, jeho mlčanie bolo prisvedčením... A preto majster pokrývač pokračoval:

„Galba hovorí, že za vraždu môže dostať najmenej dva-dsať rokov, ja zase hovorím, že najviac pätnásť. Lebo...“

Pišta povedal: „U nás je najvyšší trest pätnásť rokov. Alebo trest smrti.“

„Galba, prehrál si,“ povedal náš hrdina.

„No dobre,“ hovorí Galba, „ale vy ste nepovedali, že pätnásť rokov je najvyšší trest. To som ja predsa nevedel.“

Pišta vyzrel zo strechy, zadíval sa na rovinu, na obzor, za ktorým sa dvíhali mraky. Náš hrdina preliezol na krov, usalašil sa na latkách a Galba už mal preňho pripravenú škridlicu.

O desiatej si šli oddýchnuť do blízkeho šenku. Galba sa ponáhľal, aby mohol dopredu vypiť svoju borovičku a potom tvrdiť, že nemá peniaze. S napätím očakával príchod majstra a jeho tvár bola učená nevinnosť...

Náš hrdina sa však v krčme neukázal. Preobliekol sa, umyl si ruky a išiel za stavbyvedúcim. Povedal, že sa zle cíti a že musí ísť k lekárovi. Stavbyvedúci frflal, ale čo napokon mohol.

Majster Slovák išiel autobusom do centra, potom nasadol na električku a vystúpil pred predajňou obuvi, kde predávala jeho žena. Vošiel do obchodu. Keď zbadal ženu, usmial sa – ale hneď zväžnel –, a pristúpiac k žene, povedal:

„Niečo ti chcem povedať...“

Žena vyšla spoza pultu, išli do skladu, kde sa mihali samé mladé postavy –, náš hrdina takmer zabudol, čo vlastne chce. Žena sa pýta:

„Čo je, kam ideš, prečo nerobíš?“

Náš hrdina si sadol na balík, obzrel sa okolo, a keď si bol istý, že ho nikto nevidí a nepočuje, povedal:

„Prestanem piť. Viac nevkročím do šenku.“

Ani nečakal na ženinu odpoveď, vstal a ponáhlal sa zo skladu. Žena šla za ním až na ulicu, chytila ho za ruku, hovorí:

„Čo je s tebou? Pravdaže... som rada... ale prečo si mi to prišiel... teraz povedať? Nebol si v robote? Však... dobre... nepi... donesiem ti domov. Víno, hej?“

Náš hrdina povedal ostro:

„Nepijem nič, ani pivo! No idem...“

Žena sa vrátila do predajne, kolegyňa si všimla, že je celá rozrušená. Pýtala sa jej:

„Čo sa vám stalo, pani Slováková?“

Slováková sa usmiala, hodila rukou, povedala:

„Ale... nič.“

Po zmene sa žena nášho hrdinu ponáhlala domov, ako len vládala. Pre istotu kúpila tri fľaše piva. Už na chodbe spoznala, že muž je doma. Vbehla bodro do bytu, nazrela do spálne, odkiaľ začula zvuky. Prvé, čo zbadala, bolo, že mužova posteľ nebola v izbe. Muž posúval na to miesto skriňu. Hneď pochopila údesnosť tejto sťahovačky a cúvla do kuchyne, ako keby zbadala v izbe hada. Muž prišiel do kuchyne, napil sa vody, umyl si ruky a s úsmevom poznamenal:

„Dal som posteľ preč od okna, lebo cez štrbinu mi svieti do očí mesiac.“

Žena pocítila niečo, ako keď vojdeme do miestnosti, kde leží mŕtvy. Akýsi závan nenormálnosti, nevšednosti, nepríjemnej novoty, ale aj akási známa, dávno očakávaná predtucha – to všetko ju zasiahlo, takže celkom vydesená sa pýta:

„Nie si chorý? Čo je s tebou?“

„Nie som chorý. Ale chcem spať v kúte, aby som ťa v noci nerušil...“

„Však ma nerušíš,“ povedala žena a rozplakala sa.

„Ruším. To viem ja!“

„Môžeš spať, kde chceš, ale... prečo... veď ja som ti nechcela... ublížiť... tou metlou. Keby som to bola vedela!“

Mužovi bolo príjemné, že žena trpí a ľutuje svoj čin, ale nedal to na sebe poznať. Bol spokojný, že sa mu podarilo vymyslieť takú pomstu. Bol taký spokojný, že dostal chuť ísť do krčmy, a tam to všetko vyrozprávať priateľom.

Žena začala variť a náš hrdina pozeral von oknom. Keď sa navečerali, povedal:

„Podme sa prejsť.“

Keď prechádzali okolo krčmy, žena navrhla: „Chod' si dať aspoň pivo, ja ťa počkám tu.“

„Pod' so mnou, pozriem sa, ako to tam dnes vyzerá.“

V krčme bol zvyčajný poriadok a zvyčajné debaty. Náš hrdina si objednal pivo a pre ženu malé pivo.

Odišli si sadnúť nabok k biliardu, tam, kde si študenti pretriasajú svoje spory. Náš hrdina začul:

„Dualizmus neznamená popieranie prvotnosti hmoty. Dualizmus by mohol byť aj materialistický. Je hmota a je duch. Duch je druhotný.“

Druhý hlas povedal:

„Načo ti je potom ten duch?“

„Ako pomôcka,“ povedal prvý hlas.

Vtedy ktosi postavil pred nášho hrdinu pivo a rum. Bol to Valent Galba, pomocník. Galba si svoj rum podržal. Oči mu svietili. Hovorí:

„Pán Slovák, to je vaša žena, však? Poznal som ju. Ja som Galba.“

Podal Slovákovej ruku. Majster temne povedal:

„Galba, ja nepijem. Ešte som nepil ani toto pivo,“ obrátil sa víťazne na ženu, „a tu ti teraz ukážem, že nepijem.“

Galba vypil svoj rum a pozrel okolo seba. Žmurkol, chytil druhý rum, povedal: „No dobre,“ a vypil ho.

Keď už bolo jasné, že Slovák naozaj nebude piť, Galba išiel inde.

„Poďme,“ povedal Slovák žene. Ale vtedy k nim pristúpil nízky muž zvaný Midas, nesúci dva rumy a dve pivá. Podstrčil pod nášho hrdinu stoličku, stlačil ho na ňu a významne povedal:

„Musím s tebou hovoriť. Daj si.“

Midas je známy tým, že hoci je malý, treba sa ho báť. Ale nie preto si Slovák sadol. Vedel, že Midas bude chcieť zohnať škridly. Už mu o tom niečo bol spomínal. Vlastne mu raz na ulici iba povedal, že sa s ním musí rozprávať. A Slovákovi bolo hneď jasné, že pôjde o staré škridly.

„Piješ rum, nie?“ pýtal sa vážne Midas, keď svoje vypil.

„Nepijem nič,“ povedal náš hrdina.

Midas sa usmial, potom však zvažnel, hovorí:

„Chcem s tebou hovoriť.“

„Hovor, veď počúvam,“ povedal Slovák.

Midas bol šokovaný. Taký tón neočakával od človeka, ktorému ponúkol rum. Až teraz Midas zazrel Slovákovi. Významne žmurkol na Slováka. Naklonil sa k nemu, ukázal palcom dozadu a povedal:

„Dá si aj ona?“

Slováka zaujal rozhovor študentov. Už sa vadili. Ba už si nadávali, ako len vládali, a vznikla bitka. Midasa skočil k jednému a vrazil mu razantnú poza uši. Midasa chytil obrovský tučný mládenec a nadvihol ho. Midas kopal nohami, kopol aj Slováka. Slovák vstal a chytiac ženu za lakeť, ponáhlal sa von. A hoci sa v tejto krčme naposledy zjavila bezpečnosť pred dvoma mesiacmi, keď museli utíšiť podobnú ruvačku, a nikto ich nečakal aspoň rok, práve dnes a teraz akoby boli z neba spadli, stáli vo dverách. Niekoľko by sa nazdával, že bitka v tom okamihu prestala. Nie, bolo to ako v starých nemých filmoch, kde polícia najprv chvíľu na bitku pozerá, a pozerá nie preto, aby našla vinníkov, ale preto, aby vychutnala vec. I teraz to tak na prvý pohľad vyzeralo, aspoň Slovákovi sa tak všetko zdalo. Potom jeden z troch príslušníkov chytil Midasa a potiahol ho z kľbka. Druhý sa ujal ďalšieho bitkára. Ako ich viedli von, Midas sa chytil Slováka za kabát. Kričal:

„Zachráňte ma!“

Ale nič sa nedalo zachrániť.

O minútu bolo v krčme ticho. Slovák si sadol na pôvodné miesto, objednal si rum. Žena naňho s výčitkou pozerala, ale mlčala. Keď už mal rum pri ústach, náš hrdina si uvedomil, že nepije. Bol rád, že nepije. Odtisol pohárik, vstal a kývol na ženu, že idú. Cestou chcel zaplatiť. „Kde mám peňaženku?“ hovorí si, hľadajúc ju vo vrecku saka. „Aha, nevzal som si ju, výborne.“ Povedal žene:

„Zaplať tie pивá, ideme.“

Ako išiel takýto triezvy z krčmy po ulici, pocítil hrdosť. Ale na druhej strane si pomyslel:

„Nuž, nepil som, a čo sa stalo?“

A predstavil si, ako Midas a jeho súper dobre a schuti debatujú s príslušníkmi a ako budú mať zajtra celý deň o čom rozprávať v robote. Bude to stáť veľa.

Žena sa milo usmievala, zavesila sa do nášho hrdinu...

Ale náš hrdina si pomyslel:

„Niečo sa musí stať. Keby aspoň zemetrasenie...“